

Lausunto

28.07.2022

Asia: VN/7220/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Lääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta lausua rajalain muutosesityksestä.

Lääkäriliitto pitää esitystä perusteltuna potilasdirektiivin täysimääräisen täytäntöönpanon sekä potilaiden valinnanvapauden toteutumisen ja oikea-aikaisen hoitoon pääsyn edistämisen näkökulmasta. Potilasdirektiivin tarkoituksena on ollut parantaa potilaiden oikeuksia heidän hakeutuessaan hoitoon toiseen EU-maahan. Näiden oikeuksien toteutuminen edellyttää, että potilaan maksama hoitokustannus ei muodostu suuremmaksi kuin vastaavan hoidon hankkimisessa kotimaassa. Liitto yhtyy komission näkemykseen siitä, että Suomen valtion nykyisessä rajalaissa tekemä ratkaisu direktiivin täytäntöönpanemiseksi ja kustannusten korvaamiseksi sairausvakuutuskorvausten tasoissa ei ole täyttänyt direktiivin vaatimuksia.

Esityksen varjopuolena on sen synnyttämä erikoinen tilanne, jossa potilas voisi saada erikoissairaanhoidon esimerkiksi Virossa yksityiseltä palveluntuottajalta julkisen sektorin maksujen mukaisena, mutta Suomessa hän joutuu maksamaan yksityissektorilla hoidosta huomattavasti enemmän. Jos yksityiset terveystalot lähtevät laajamittaisemmin sijoittumaan muihin EU-maihin ja tarjoamaan sieltä käsin tai sinne matkustaville suomalaisille potilaille hoitoa, tällä voi olla heijastusvaikutuksia Suomessa saatavilla olevaan hoitoon. Esityksen perusteluissa olisi hyvä arvioida tarkemmin tällaisten tilanteiden vaikutusta mm. henkilökunnan riittävyyteen Suomessa, palveluvalikoiman tarkempaan määrittelyyn, toiminnan valvontaan ja potilasturvallisuuteen. Koska etälääketieteen asema direktiiviä kirjoitettaessa ei vielä ollut kovin merkittävä, mutta on ajan kuluessa ja erityisesti koronapandemian myötä laajentunut, tulisi esityksessä tarkemmin käydä läpi, missä tilanteissa ja laajuudessa etähoito tulee korvattavaksi.

Lääkäriliitto kiinnittää tässä yhteydessä huomiota myös muihin lisääntyneen etälääketieteen esiin nostamiin kysymyksiin. Vaikka digitalisaation tuomat mahdollisuudet edesauttavat potilaiden helpompaa hoidon saantia ja mahdollistavat terveydenhuollon ammattilaisille etätyön tekemistä myös ulkomailta käsin, etähoitoon erityisesti rajat ylittävissä tilanteissa liittyy kysymyksiä, joihin ei ole tällä hetkellä riittäviä vastauksia. Esimerkiksi potilasvakuutus ei ole voimassa, jos suomalainen potilas hakee hoitoa Virossa toimivalta suomalaiselta palveluntuottajalta. Potilasvakuutus ei myöskään ole voimassa, jos suoma-lainen lääkäri hoitaa Suomessa olevaa potilasta etänä Virossa sijaitsevasta toimipisteestään. Potilaan voi olla vaikea hahmottaa näissä tilanteissa, että hänellä ei ole samaa turvaa potilasvahinkojen varalta kuin saadessaan hoitoa Suomessa ja täällä fyysisesti olevalta terveydenhuollon ammattilaiselta. Ammattilaisten näkökulmasta epäselvyyksiä on mm. vakuutussuojan riittävyudessa ja siinä, miten eri maiden lainsäädännössä suhtaudutaan etäpalveluiden tarjoamiseen.

Lääkäriliiton näkemyksen mukaan edellä mainittuja vaikutuksia voidaan ehkäistä sillä, että hoitoa on saatavissa kansallisesti riittävästi. Potilaiden tulee päästä hoitoon lähellä ja oikea-aikaisesti. Niissä tilanteissa, joissa hyvinvointialue ei pysty tuottamaan palvelua säädettyssä ajassa, sen pitää terveydenhuoltolain 54 §:n mukaisesti järjestää hoito hankkimalla se muilta palveluntuottajilta. Tarvittaessa palvelut voi hankkia ulkomailta ja näissä ostopalvelutilanteissa myös potilasvakuutus on voimassa.

Pidämme rajalakiin ehdotettuja muita täsmennyksiä kannatettavina. Esitysluonnoksen sisältämät epäjohtonmukaisuudet ja kielivirheet korjautunevat jatkovalmistelussa. Kiinnitämme lisäksi huomiota pariin yksityiskohtaan.

Ehdotetun 10 §:n perusteluissa olisi hyvä mainita samaan aikaan lausunnolla oleva hallituksen esitysluonnos Kela-korvausten säästöistä, jonka mukaan kumottaisiin sairausvakuutuslain 6 a §, joka koskee muissa kuin EU/ETA-maissa sekä Sveitsissä ja Iso-Britanniassa ja Pohjois-Irlannissa saadun hoidon korvaamista.

Esitysluonnoksen perusteluissa on käytetty termiä ”terveystieteellisesti tarpeellinen hoito”. Kysymyksessä ei ole yleisesti käytössä oleva termi, joten epäselväksi jää, mitä sillä tarkoitetaan. Jos sillä viitataan esimerkiksi ennaltaehkäisevään hoitoon, myös ennalta ehkäisevän hoidon tulee olla lääketieteellisesti perusteltua. Ehdotamme siten, että termi poistetaan perusteluista.

Tiivistelmä

Lääkäriliitto pitää esitystä perusteltuna potilasdirektiivin täysimääräisen täytäntöönpanon sekä potilaiden valinnanvapauden toteutumisen ja oikea-aikaisen hoitoon pääsyn edistämisen näkökulmasta. Tarkemmin tulisi vielä arvioida esityksen mahdollistamien tilanteiden vaikutusta mm. henkilökunnan riittävyteen Suomessa, palveluvalikoiman tarkempaan määrittelyyn, toiminnan valvontaan, potilasturvallisuuteen ja etähoidon korvattavuuteen.

Suomen Lääkäriliitto

Niina Koivuviita

Heikki Pärnänen

Puheenjohtaja

Johtaja

Kattelus Mervi

Suomen Lääkäriliitto - Finlands Läkarförbund